

Engelendale Assebroek (Brugge)

Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen

Veldkartering – 2019L121

Verkennd archeologisch booronderzoek – 2019J197

Proefsleuvenonderzoek – 2020C76

Eke
2020

Colofon

Titel: Engelendale
Assebroek (Brugge)
Nota
Programma van maatregelen - 2019L121; 2019J197; 2020C76

Status: definitief

Datum: 19 augustus 2020

Auteur: N. Baeyens en P. Valentijn (et al.)

Projectbegeleiding: N. Baeyens en L. Ryckebusch

Kaartvervaardiging: N. Struyf

Terreinwerk: N. Baeyens en N. Struyf

Materiaalstudie: J. De Mulder

Projectcode: 2019L121; 2019J197; 2020C76

Raaproject: BRUEN02

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Begoniastraat 13
9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2020

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

In kader van de aanleg van een natuurpark te Assebroek (Brugge), nabij het domein Engelendale heeft het Vlaams Erfgoed Centrum (VEC) en Raap België een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd en dit in navolging van de Archeologienota (ID 12303).

Deze archeologienota werd in het voorjaar van 2019 opgesteld door het VEC. In kader van dit onderzoek werd er enerzijds gekeken naar de landschappelijke ligging van het plangebied en anderzijds naar de historische en archeologische data uit de omgeving. Hieruit bleek dat het onderzoeksgebied zeer gunstig gelegen was, namelijk op de noordelijke flank van een dekzandrug en dat er in de directe omgeving ook verschillende archeologische meldingen gekend waren. Gaande van lithische vondsten die werden aangetroffen bij veldprospecties tot luchtfotografische vaststellingen van grafcircels en cartografische bronnen die wezen op de aanwezigheid van een kloostersite ten westen van het onderzoeksgebied.

Op basis van bovenstaande data werd er een hoge verwachting opgesteld voor het aantreffen van artefactensites (jager-verzamelaars) en sporensites (vanaf het neolithicum).

Deze verwachting was echter sterk afhankelijk van de bodemgaafheid binnen het plangebied daarom werd binnen het reguliere traject een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd. Dit bodemonderzoek toonde aan dat de bodem binnen het plangebied grotendeels bewaard is gebleven, met uitzondering van enkele lokale verstoringen.

Bij afronding van het landschappelijke booronderzoek werd er gezien de hoge verwachting bijkomend archeologisch onderzoek geadviseerd. Dit advies werd opgenomen in het programma van maatregelen en dienden omwille van economische en praktische redenen uitgevoerd te worden binnen een uitgesteld traject.

Concreet hielden de maatregelen een veldkartering, metaaldetectie, archeologische boringen, proefputten i.f.v. steentijdonderzoek en een proefsleuven onderzoek in. Voor de specificaties van deze maatregelen wordt verwezen naar de archeologienota waarvan akte genomen¹.

De veldkartering met behulp van een metaaldetector werd uitgevoerd tussen 20 en 23 oktober 2019. Hierbij werden 368 vondsten geattesteerd die zouden kunnen wijzen op de aanwezigheid van archeologische resten. De meest opmerkelijke vondsten waren twee fragmenten Waldglas en een lithisch fragment. Op basis van de data uit de veldkartering werd verder onderzoek in de vorm van een waarderend archeologisch booronderzoek voorgesteld.

Dit archeologische booronderzoek vond plaats in tussen 21 tot en met 23 oktober 2019 en werd door het Vlaams Erfgoed Centrum uitgevoerd. Dit booronderzoek leverde één lithisch artefact op en dit in boring 103 in het oosten van het terrein. Op basis van deze vondst en het feit dat de bodem in dit

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/12303>

deel van het plangebied een zeer goede bewaring kende werd deze oostelijke zone in optie genomen voor een waarderend archeologisch booronderzoek.

Bij het voorleggen van deze onderzoeksstrategie heeft de opdrachtgever geopteerd voor af te wijken van het vooropgestelde ontwerpplan en het waterbekken in het oosten van het planbied niet uit te voeren. Hierdoor werd de optie voor een behoud in situ mogelijk.

Voor het overige deel van het onderzoeksgebied werd de verwachting voor het aantreffen van een artefactensite teruggebracht tot een lage verwachting en werd er overgegaan tot een proefsleuven onderzoek

Dit proefsleuven onderzoek vond plaats op 18 april 2020 en werd uitgevoerd door Raap België. In totaal werden er 81 sporen waargenomen waarvan er 19 een spoornummer werd toebedeeld en acht sporen uiteindelijk archeologisch als relevant werden bevonden. Zeven van deze acht sporen werden uiteindelijk geïnterpreteerd als een segmenten van een grachtstructuur en één als een kuil. Uit het onderzoek bleek dat de grachten naar alle waarschijnlijkheid verband hielden met de 19de-eeuwse perceel indeling. De kuil kan niet nader gedateerd worden door het gebrek aan context en vondstmateriaal.

Op basis van het geleverde onderzoek kan er voor het oosten van het plangebied een hoge verwachting opgesteld worden voor het aantreffen van een artefactensite. hier werden de geplande werken danig aangepast waardoor er uitgegaan kan worden van een behoud in situ. Voor de rest van het plangebied zijn er geen indicatoren die wijzen op een waardevolle archeologische site en dus dienen er hier geen verdere maatregelen getroffen te worden.

1.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

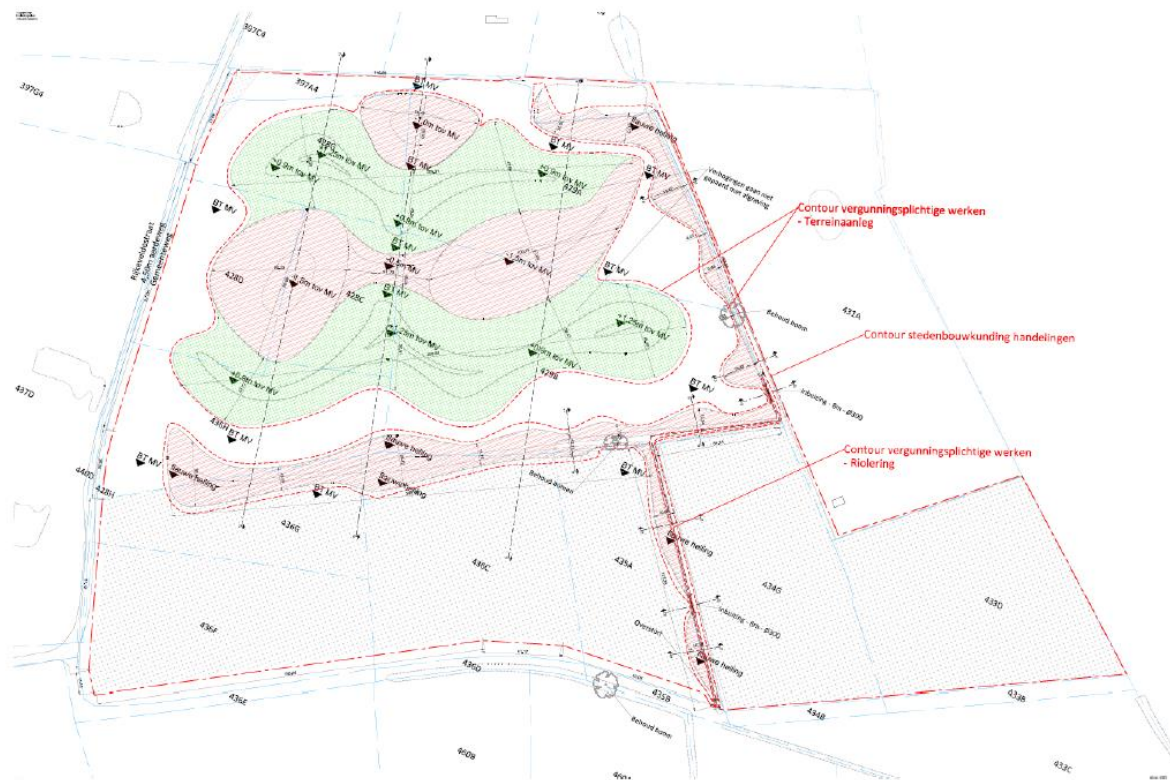
Op basis van het geleverde vooronderzoek kan aangetoond worden dat het oosten van het plangebied een zeer hoog potentieel heeft voor het aantreffen van een artefactensite. Bij het verkennend vooronderzoek werd er in boring 103 immers een lithisch artefact waargenomen en ook de veldkartering binnen deze zone leverde een lithisch fragment op.

Deze vondsten wijzen op een mogelijke occupatie gedurende vanaf de steentijden. Een preciezere datering was op basis van de artefacten niet mogelijk. Dergelijke vindplaatsen zijn echter zeer zeldzaam en kunnen dus word er aan deze zone een zeer hoog archeologisch potentieel toegekend.

Voor de rest van het plangebied zijn er geen indicatoren die wijzen op een waardevolle archeologische site en dus dienen er hier geen verdere maatregelen getroffen te worden.

1.3 Impactbepaling

Op basis van de geplande werkzaamheden zoals deze beschreven werden in de archeologienota met ID 12303, kon volgend plan worden samengesteld wat betreft de diepte van de geplande bodemingrepen

Figuur 1: Ontwerpplan.

Volgens de eerste plannen zoude meest ingrijpende veranderingen in het plangebied de aanleg van twee bekkens, met daartussen ophogingen zijn. Deze bekkens gaan in totaal een oppervlakte van ca. 11.030 m² beslaan. Het grootste bekken, centraal binnen het plangebied, heeft een oppervlakte van ca. 9.300 m² en gaat tot een maximumdiepte van 150 cm onder het maaiveld. Het kleinste bekken, in het noorden van het plangebied, heeft een oppervlak van ca. 1.730 m² en gaat maximaal slechts 100 cm onder het maaiveld.

Deze geplande werkzaamheden werden na het verkennend archeologisch booronderzoek aangepast. Hierbij werd er afgezien van de ontwikkeling van het oostelijke deel van het grootste waterbekken waardoor deze zone, die volgens het uitgevoerde onderzoek een verhoogde kans heeft voor het aantreffen van een artefactensite, in aanmerking komt voor een bewaring *in situ*.

Voor de rest van het terrein blijven de werken een impact hebben op het bodemarchief. Onderzoek in deze delen van het terrein hebben echter aangetoond dat hier geen waardevolle archeologische sporen aanwezig en dus vormen de werken geen reële bedreiging. Om de hierboven vermelde redenen worden er geen verdere maatregelen opgelegd.

Gezien er bewaring in situ voorzien wordt, dient dit plangebied niet opgenomen te worden als “gebeid geen archeologie”, gezien er voor het oostelijke deel nog steeds een hoge verwachting geldt voor het aantreffen van een artefactensite.

1.4 Waardering van de site

Zoals hierboven aangegeven werd er in het oosten van het plangebied bij de veldprospectie en het archeologisch booronderzoek lithisch materiaal aangetroffen. Deze wijzen op de mogelijke

aanwezigheid van een steentijdsite. De precieze omvang van de site en de verticale spreiding is vooralsnog onduidelijk.

1.5 Bepaling van de maatregelen

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is gebleken dat er voor het oosten van het plangebied een hoge verwachting voor het aantreffen van artefactensite geldt. Voor de rest van het plangebied gold er verwachting voor het aantreffen van sporensites (vanaf het neolithicum) maar deze verwachting werd bijgesteld na het negatieve resultaat van het proefsleuvenonderzoek.

Gezien de hoge verwachting in het oosten van het plangebied werden de geplande ingrepen danig aangepast zodat een bewaring *in situ* voor deze oostelijke zone mogelijk is.

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

- *Naam plangebied en/of toponiem:* Engelendale
- *Deelgemeente/Gemeente:* Assebroek (Brugge)
- *Provincie:* West-Vlaanderen
- *Kadastrale gegevens:* Brugge, Afdeling 21 Assebroek, sectie A, nummers 397A4, 428C, 428D, 428G, 429A, 429B, 431A, 433B, 433D, 434B, 434G, 435A, 435B, 436C, 436D, 436E, 436F, 436G
- *Oppervlakte betrokken percelen:* 114.713,83 m² / 11,5 ha
- *Oppervlakte plangebied:* 114.713,83 m² / 11,5 ha
- *Oppervlakte geplande bodemingrepen:* 11.030 m²
- *Bounding box in Lambert-coördinaten (X/Y):*
Noordoost: X: 73697.25 Y: 209735.24
Zuidwest: X: 74250.12 Y: 210148.54

2.2 Strategie voor het behoud *in situ*

De oorspronkelijke geplande ingrepen hielden de aanleg van twee bufferbekken, een in het noorden en één centraal van het plangebied in. In het zuiden van het plangebied werd de aanleg van een grachttracé ingepland.

Het is het oostelijke deel van het centrale buffelbekken dat een reële dreiging voor de eventuele archeologische steentijdsite. Teneinde deze dreiging te neutraliseren werd er geopteerd om het oostelijke deel van het dit bufferbekken niet te ontwikkelen. (zie Figuur 2)

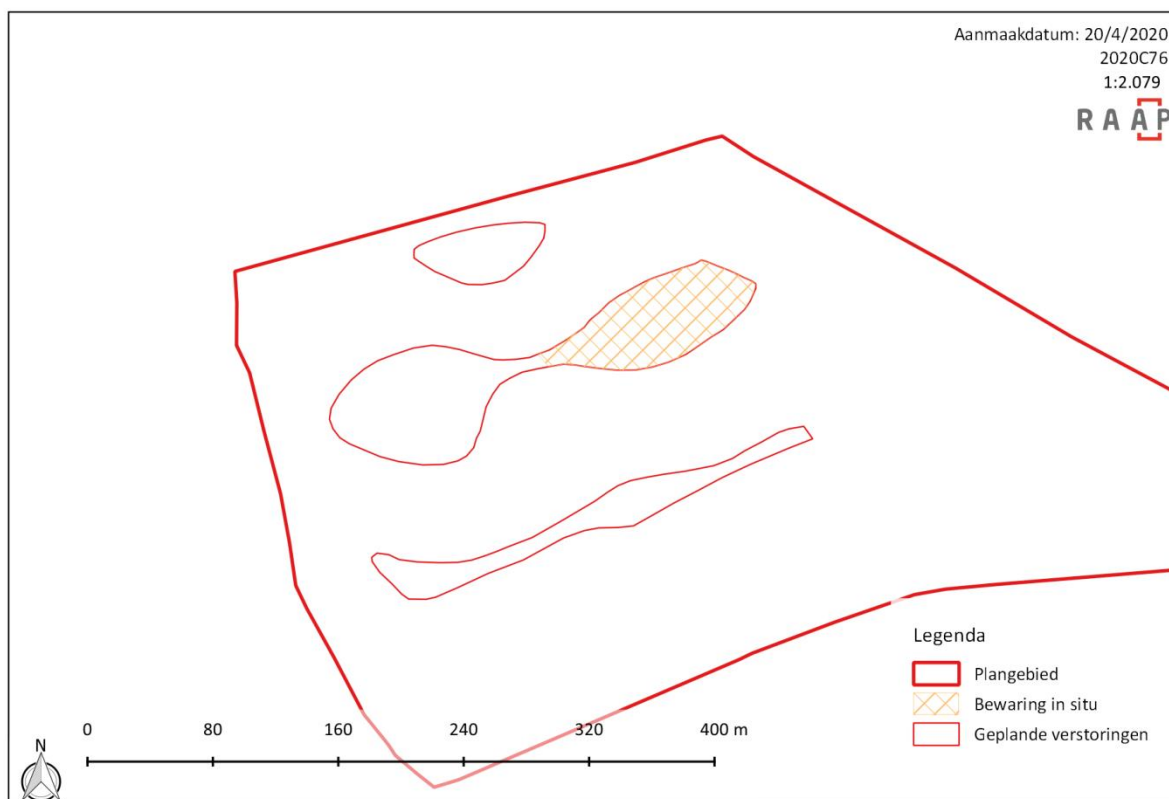
Ondanks het staken van de vergravingen in het oostelijke deel van het plangebied vormt het zware werfverkeer eveneens een dreiging daarom worden volgende opties voorgesteld teneinde een impact door het werfverkeer te vermijden:

1 Plaatsen van rijplaten.

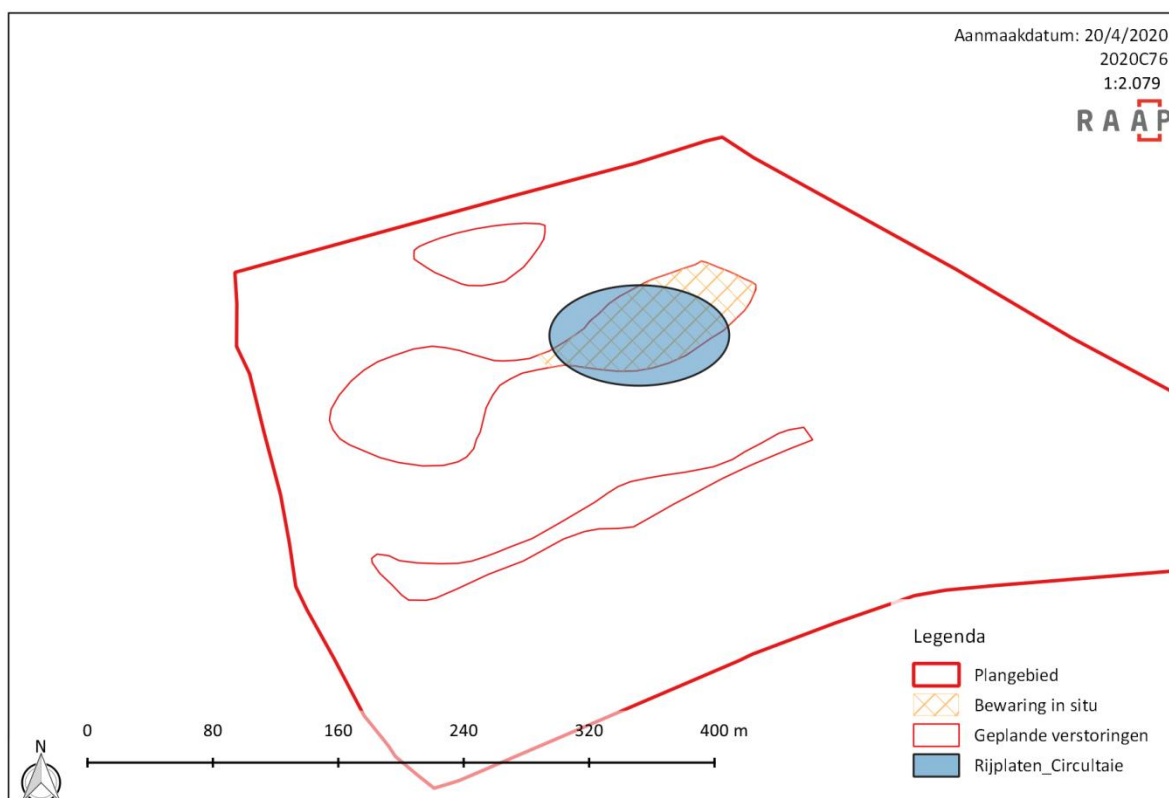
Indien er door de opdrachtgever geopteerd wordt voor het gebruik van rijplaten dan moeten deze geplaatst worden in een radius van 35 m rond de positieve boring. (Figuur 3)

2 Een circulatieplan voor werfverkeer

Wanneer er door de opdrachtgever geopteerd wordt voor een circulatieplan voor werfverkeer zal er een plan voorgelegd worden waarbij de zone in een radius van 35 rondom de positieven boring gevrijwaard worden voor (zwaar) werfverkeer (Figuur 3)

Figuur 2: Detail van het plangebied met aanduiding van de geplande ingrepen en de zone die geadviseerd wordt voor bewaring in situ. (Raap België)

Figuur 3: Detail van het plangebied met aanduiding van de geplande ingrepen en de zone die geadviseerd wordt voor bewaring in situ en de zone die gevrijwaard dient te worden voor (zwaar) werfverkeer. (Raap België)

Verder dient er gewezen te worden op de meldingsplicht die geldt bij de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.